

אור ההליכות

הליכות עם ישראל

עמותה להפצת ערכי היהדות הנאמנה

רח' הרב שלום יצחק הלוי 4 קרית אונו ת.ד. 211 מיקוד: 55100

בשיתוף: "אורות יצחק", גרעין תורני קהילתי - מודיעין

גליון חודש **מרחשוון** התשע"ג
גליון מס' 60

מו"ר הרה"ג רצון ערוסי שליט"א

"אביב העמים"

לדבר על דמוקרטיה וחירות וערכים וכבוד האדם וחכיותיהם, אבל אנו רואים שאפילו בתונוס הראשונה להפכה, ומה נבחר שם? מפלגת האיסלם, ההלכה המוסלמית היא שתוביל את המהלכים. ומצרים השכנה שאנו איתה היום בהסכם שלום, כנראה שאחינו המוסלמים הם כנראה יקבעו את הכל. ושוב תהיה מדינה מוסלמית קנאית שתשחק את הפרצוף של מדינה מתקדמת כדי ליהנות מהתמיכה של המערב, ופרצוף של מדינה דיקאלית אשר פותחת בשנאה לכל מי שלא הולך בדרך האיסלם, בין אם זה מוסלמי שלא הולך בדרך האיסלם הרדיקאלי וכל שכן הבלתי מוסלמי שנחשבים לכופרים בעיניהם. ואז, גם לוב ומצרים, כל המרחב מאיראן ועד סוריה וטורקיה, יהיה מרחב מוסלמי קיצוני, וכי אין זה סיכון עצום? נחזור לקב"ה שעד עכשיו החלפנוהו לצורך הענין באותם פרשנים, אשר לכאורה במקום לתת לנו לשמוח מ'אביב העמים', מקלקלים לנו את השמחה בכך שנותנים לנו תחזית שמא כל 'אביב העמים' הזה יהיה לנו לא רק סתיו, אלא יגון וצער, תקופה של חושך. כך הקב"ה שצופה על כל ההתפתחות הזו של האחדות "ויאמר ה', הן עם אחד ושפה אחת לכולם וזה החילם לעשות ועתה לא יבצר מהם כל אשר יזמו לעשות". כלומר, האחדות הכוללת הזאת היא דבר אדיר, אבל מהי היוזמה והמזימה, ומה מסתתר תחת המזימה? האם כח האחדות יתן להם להוציא את כח המזימת לפועל, כך שאחדות זו היא מסוכנת לנו ולכלל האנושות? "הבה נרדה ונבלה שם שפתם". האחדות בידם, היא מכשיר עצום בידיהם כדי להרוס, כדי לרצוח, כדי להשתלט, לשלול את זכויות האדם. לכן אין להם תקנה אלא לבלול את שפתם, לבלבל אותם, זה ירצה כך והשני ירצה כך עד שיפול להם האסימון. אחדות בשם 'איסלם' האוצרת בתוכה שטף דם, זאת תרמית, זו אחדות מסוכנת. הפתרון לאחדות מסוכנת זאת לבלול את שפתם, לקחת את הסורים והשעיים וכל אלו שבתוכם, שבינם לבין עצמם יתפוררו עד שיידעו שקדושת החיים זה מעל לכל. לא קדושת המלחמה והכח, אלא קדושת החיים. יותר משהם טובחים בנו הם טובחים בינם לבין עצמם במסגדיהם, זו תורה מסוכנת. וכבר אמר רבינו הרמב"ם כי זהו הגורם אשר יאיים על האנושות בצורה הגדולה ביותר אבל בסופו יתפורר ויוכס, ומשום כך אנו קוראים כי דור הפלגה התפלג, לאור אורם בא אור חדש ובשורה לאנושות, אברהם אבינו.

הערך שבאחדות ועל הכח שבאחדות, אבל כל כוונתו היא לשלוט בהם לחלוטין. והנה "ותהי ראשית ממלכתו בבל", שם איפה שהיה 'סדאם חוסיין', ואח"כ שבער, הוא מתקדם ומשתלט. "מן הארץ ההיא יצא אשור, ויבן את נינוה, ואת רחובות עיר, ואת כלח. ואת רסן בין נינוה ובין כלח, היא העיר הגדולה". ועוד נאמר: "ולשם יולד גם הוא", "ולעבר יולד שני בנים, שם האחד - פלג, כי בימיו נפלגה הארץ ושם אחיו יקטן". ועדין עוד לא הגענו לגמל בבל וכבר אנו רואים אחר המבול גישה כביכול רב תרבותית ורב מדינית וחברתית. האנושות מוצאת את עצמה מתפלגת, עם מתחים ועם ניגודי אינטרסים עם שינויים מגמתיים בתרבות, לא בתור אושר תרבותי, אלא כדי להבליט יותר את המבדיל ואת המפלג, "הגויים ללשונוניהם", כל אחד בונה לו לשון ושפה בפני עצמה, 'אנחנו זה אנחנו', ו'אתם זה אתם'. ברור שבנסיבות כאלה בסופו של דבר האנושות מזדקקת, היא לא יכולה לחיות במלחמות בין אומה לאומה, היא לא יכולה לחיות תחת רודנים ועריצים. היום מדברים על 'אביב העמים', האביב הערבי וכבר תורה צפתה מראש כי כשבאה סנונית מסויימת "ויהי כל הארץ שפה אחת ודברים אחדים", מדברים כבר על ערך אחדות ושוויון בני אדם, 'אביב העמים'. "ויהי בנוסעם מקדם ומצאו בקעה בארץ שנער וישבו שם. ויאמרו איש אל רעהו הבה נלבנה לבנים ונשרפה לשרפה ותהי להם הלבנה לאבן והחמר היה להם לחומר. ויאמרו הבה נבנה לנו עיר ומגדל וראשו בשמיים ונעשה לנו שם פן נפוץ על פני כל הארץ". לכאורה סנונית מאוד חשובה, עלינו לנצל את כח האחדות ונבנה בניינים חזקים, מגדלים אשר הם שומרים, מגדלי צפייה שמהווים מקור שמירה על המרחב ונוכל להתקיים מפני גורמים שינסו לפגוע בנו לראות את העיר והמגדל אשר בנו בני האדם", אם לצורך הענין נחליף את הקב"ה כאן, במקומו נכניס את הפרשנים הרואים את האביב שמתרחש באזורנו האומרים: רגע, אנו שמחים שמתחילים

אחרי פרשת המבול, לכאורה היינו צריכים להיות עדים לאיזו שהיא התפתחות אנושית חדשה רעננה וערכית, כי סוף סוף יש את האימה והלקח של מה שאירע במבול "וימח את כל-היָקום אֲשֶׁר-עַל-פְּנֵי הָאֲדָמָה, מֵאָדָם עַד-בְּהֵמָה עַד-רֶמֶשׂ וְעַד-עוֹף הַשָּׁמַיִם". הכל התמסס, האדם הפך להיות בשר, לא שכלי לא נשמתי לא אישיותי רק בשר כבהמה מהלכת על שתיים, הכוחנות, התאוה, הבצע, המתירנות, שלטו אז. אם כך, בודאי יש תקווה שאחר המבול פותחים דף חדש של אנושות רעננה, כי הרקע של המבול עדיין מרחף למולם ובהתאם לכך יתנהגו. וראו זה פלא, מצד אחד התורה מספרת על פריה ורבייה והתפתחות האנושות, דבר טבעי "וְאֵלֶּה תּוֹלְדֹת בְּנֵי-נֹחַ, שֶׁם חָם וְיִפֶּת; וַיֻּלְּדוּ לָהֶם בְּנֵים, אַחֵר הַמִּבּוֹל", "מֵאֵלֶּה נִפְרְדוּ אֲנִי הַגּוֹיִם, בְּאַרְצֹתָם, אִישׁ, לְלִשְׁוֹן לְמִשְׁפַּחְתָּם, בְּגוֹיֵיהֶם". מצד שני, אם הם בני אב אחד, מה קרה פתאום שנפרדו ללשונוניהם בארצותיהם? אפשר בהחלט שהלכו והתרבו וכל אחד ואחד תפס לו חבל ארץ, התפתחו תרבויות שונות וזהו דבר טבעי, אבל מה קרה לשינוי הלשון?

ודאי, יש כאן לא רק רצון ליצור פלורליזם תרבותי, אלא נסיון ליצור תאים תאים, 'אני זה אני', 'אתה זה אתה', 'אנחנו זה אנחנו' ו'אתם זה אתם'. יצר פלגני כבר מבצבץ בחברה האנושית אחר המבול. במקום שהחברה האנושית אחר המבול עם כל הטראומה של המבול תשאף להיות יותר אחדותית פלורליסטית במובן החיובי של אושר תרבותי ואחדות, כולם נבראו בצלם אלוהים והתנהגות עפ"י קוד של ערכים, כבוד האדם וחירותו וזכויותיו, חברה שתמכת בחברה, ערבות הדדית. במקום זה התבטלויות, 'אנחנו זה אנחנו' ו'אתם זה אתם'. נאמר: "וּבְנֵי חָם, נֹשֵׁב וּמְצִיץ, וּפּוֹט וְכַנְעֵן... וְכוּשׁ, יֹלֵד אֶת-נִמְרֹד; וְהוּא הֵחֵל, לְהִיּוֹת גִּבּוֹר בְּאָרֶץ. הוּא-הָיָה גִבּוֹר צֵיד לְפָנָי ה', עַל-פָּנָי, וַיֵּאֶמֶר, כְּנִמְרֹד, גִּבּוֹר צֵיד לְפָנָי ה'". שם שקצת מושך, לא אישיות רגילה, שובר הרבה סטנדרטים ומוסכמות, מורד בהרבה דברים. הוא נולד בתור גיבור עם כוחות אדירים בגופו, אך מה זה משנה אם הוא 'גיבור בארץ'. אלא בחר להיות גיבור בארץ, שתלטן על עוד ועוד, בכיבוש זוחל. מאוחר יותר, היה גיבור צייד 'עשיר', ההולך למקום חיות, עושה בהם 'אמבוש' וצד אותם. כלומר, אותו אדם שהוא צד בע"ח, גם מתנהל בתוכו רודן שליט נוכל שצד את הבריות. זוהי תכונה שהוא מבטא אותה בעולם החי וגם כלפי אורחיו ונתיניו. לסיכום: ממשלים רודניים = ממשלים מסוכנים. כמובן, נמרוד לא ידבר על כח, אלא ידבר על

- המרכז העולמי למשפט התורה
- בית מדרש לדיני ממונות
- מכון מש"ה לחקר משנת הרמב"ם
- מכון תורני לחקר מנהגי העדות בישראל
- שיעורי תורה תלמוד תורה וכולל אברכים
- שבתות עיון וירחי כלה
- מפעלים לטיפוח אהבת ישראל וארצו
- קרנות מחקר עידוד וחסד
- ארגון אשת חיל

העלון מוקדש לזכר אבינו הרב אברהם ב"ר יחיא כברה נע"ג נרבת המשפחה

הרב ד"ר חננאל סרי יצ"ו

היתכן שמלאכים יולידו בני אדם?

בתחילת ספר בראשית (פרק ו, א-ב) מצויה פרשיה תמוהה המספרת כיצד לאחר שהחלו בני האדם להתרבות בארץ לקחו בני האלהים מבנות האדם לפי רצונם ואף הולידו מהם את הנפילים שגדלו והיו לגיבורים מפורסמים (שם פסוק ד). במדרש דברים רבה נראה שהובנו הדברים כמתייחסים למלאכים: "ירדו שני מלאכים עזה ועזאל, וחמדו בנות ארצות והשחיתו דרכם על הארץ, עד שתלית אותם בין הארץ לרקיע" (דברים רבה יא, יא, וראה גם בזהר א, כה, ב; לז, א). אולם בבראשית רבה (כו, ה) הובאה ביקורת קשה של רבי שמעון בן יוחאי על דעה זו. לדעתו מתייחס הפסוק "ויראו בני האלהים" לבני הדיינים כפי שמילת אלהים מוכרת לנו מפרשת משפטים: "והגישו אדניו אל האלהים" (שמות כא, ו, וכן שם כב, כז). רבי שמעון בר יוחאי מוסיף גם הסבר לפרשה זו ולפיו בדרך כלל פירצה שמצליחה לקלקל את החברה כולה מתחילה מגדולי הציבור, שכן אם לא הייתה מהם, כבר היו נועקים לגדור אותה ולמנוע את הקלקול בחברה שעליה הם מופקדים. ומוסיף המדרש שרבי שמעון בן יוחאי היה אף "מקלל" לכל מי שהיה מפרש את הפסוק כמדבר על "בני אלוהים". רס"ג הלך בדרכו של רשב"י (בתפסיר וכן בפירושו לאיוב א, ו), כך נראית דעת

הרמב"ם ברמזותו לפסוק זה (מ"נ א, יד וכן א, מט), וגם רש"י העדיף פירוש זה. יש להניח שגם את דברי המדרש בדברים רבה היו מפרשים כמדרש שאין לקבלו במובנו הפשוט ויש לחפש לו ביאור בדרך הרמז. נמצא שהתורה תיארה אירוע אופייני שמוכר לנו כאחד מבעיותיו של המין האנושי. בדרך כלל קהילה מתקדמת התפתחה בזכותם של אנשים בעלי כושר מנהיגות יוצא דופן, אולם פעמים רבות מגיע שלב שצורת הסתכלותם של אותם מנהיגים או מקורביהם על החיים משתנה. הם מתחילים להרגיש עד כמה תרונתם לחברה הייתה גדולה וחשובה ובשל תחושת חשיבותם הם פונים לקחת לעצמם זכויות מיוחדות (ראה גם בבואת הרועים ביחזקאל לד). לפתע הם מנצלים את עמדת הכוח שלהם לטובת רווחתם האישית ואפילו מילוי תאוותיהם הגסות ביותר, כשהשקיעה בהם, אף מתפתחת לסטיות קיצוניות. הסובלים העיקריים מכך הם פשוטי העם שאין להם דרך להתגונן מפניהם, ואת חולשתם זו מנצלים בעלי הכוח. "בנות האדם" הן בנות פשוטי העם בניגוד לבני האנשים החשובים שמכונים בלשון המקראית אנשים או אישים (במדבר יג, ג: "כולם אנשים ראשי בני ישראל המה", מלכים א, ב: "וחזקת והיית לאיש" ועוד דוגמאות רבות), ולעיתים הם מכונים אף בכינוי "אלהים" כאשר מדובר ברמות הנהגת העם הבכירות

ביותר של החברה, כפי שראינו למעלה. נקודה אחת נותרה לבירור, מדוע ראה רשב"י צורך לדחות את הפירוש הראשון בצורה בוטה כל כך? יתכן שהסבר לכך מצוי בהערה אחת של "חלק הדקדוק" להפטר פרשת נח (הושט בחלק מההוצאות). בהערה לפסוק ה' הוא מביא דרך אגב שהמילה "בן" בעברית כוללת גם את המשמעות הפשוטה של המילה בן וגם את המשמעות של תלמיד. זאת בניגוד למילה "בר" בארמית שלכאורה היא תרגומה הפשוט של אותה מילה, אולם כפי הנראה הובנה אצל חז"ל רק במשמעות אחת של בן ממש (רעיון דומה מעלה הרמב"ם במורה הנבוכים א, מח בנוגע לפועל ראה ומשמעותו בעברית לעומת הארמית). לכן הירושלמי (שבת סוף פ"ו) תיאר כיצד מלאך סטר לנבוכדנצר שהשתמש בביטוי "בר אלהיך" עד שתיקן את עצמו ואמר במקום זאת "מלאכיה". נמצא שלהבנת חז"ל, הארמית שונה מהעברית ולא ראוי להשתמש בה בביטוי בן-אלהים כיוון שבארמית אין לו את אותה המשמעות שיש לאותו מונח בעברית (ראה תהלים ב, ז). הוא מסיים את הערתו ב"צריך עיון" שכן במקום אחד נמצא חריג להבנה זו (פירוש אונקלוס ל"בני בכור", שמות ד, כב). אולם למדנו מהערה זו דיוק חשוב שיתכן והוא שגורם להקפדתו של רבי שמעון בר יוחאי במדרש שראינו.

על קצה הלשון

סיפורי לך-לך

א. סיפר לי מורי וידידי, הרב הפרופ' יוסף פאור מאוניברסיטת בר אילן: נולדתי בארגנטינה וגדלתי במשפחה ספרדית טיפוסית כשהמשולש שהציבה מול עינייה היה: תורת ישראל, עם ישראל וחיבת א"י. כאשר שמענו על הכרזת המדינה בשנת תש"ח באו כל בני המשפחה הענפה לבית אבי וחגגנו את המאורע ההיסטורי הזה. בתום החגיגה הזמינה אותי סבתי, עליה השלום, שמוצאה מדמשק, אליה הביתה ואמרה לי את המלים האלה: "אתה רואה את הארון הזה – אבותי הביאו אותו מספרד, ואתה, יוסף, חייב להעלות אותו לא"י". ומי אמר שאין עלייה ותקומה גם ל... ארון עץ?
ב. סיפר לי הרב מאיר מאזוז, ראש ישיבת 'כסא רחמים', שנולד בתוניס ונתחנך בג'רדה: סבא רבא שלי

קנה בית יד שנייה, והיו על קירותיו ציורים וקישוטים. סבי ציווה על עוזרו המוסלמי להסיר את התמונות ולצבוע את הקירות בלבן, אך העוזר ענה: "חבל על כל היופי הזה שייעלם". השיב לו סבי: "יהודי החי בחו"ל, חי שם באופן זמני ועל תנאי שיעלה לא"י, וכשנגיע לירושלים, בע"ה, נבנה בנייני קבע ואז נקטש גם את החדרים". הוא לא זכה, אך נינו זכה לעלות ולהקים ישיבה בישראל שהיא עטרת תפארת.
ג. זהו סיפורו של אברהם של אברהם העוזב את מקום הולדתו – חלב, היא 'ארם צובא' – עולה לא"י, בדרך לא דרך, ומגשים את חלומה להיות מוהל. אביו – חכם יעקב – היה סוחר סיונאי ומחצית מהכנסותיו תרם לביה"ס היהודי. כשהגיע אברהם לגיל מצוות גמלה בלבו ההחלטה לעלות לא"י, ויהי מה. תכניתו היתה נועזת – לקחת תעודת זהות של נער ערבי, כשהוא

סיקור הקבלת פני רב

כמסורת הליכות עם ישראל התקיימו השנה בימי חול המועד סוכות הקבלת פני הרב למו"ר הרה"ג רצון ערוסי שליט"א. הן בביהכ"נ"ס שיבת ציון בקרית אונו ביום שלישי, ולמחרתו בביה"כ אבי דוד בירושלים עיה"ק בארגונו של ידידנו ר' צחי דוד הי"ו. אחד החידושים ששמה לה חברת התקשורת "שרלייב" בראשות ידידנו ר' עזריה נהרי הי"ו, שהיא לא רק מעבירה את

הקבלת פני הרב באתרי האינטרנט ברחבי הארץ והעולם בשידור חי אלא אף בשידור חוזר באתר "נצח ישראל". בנוסף ניתנה הזדמנות לצופים לשאול את הרב "אונליין", ומבין השאלות הרבות הופנתה שאלה למו"ר האם אפשר לקיים מצוות הקבלת פני הרב דרך צפייה באינטרנט בשידור חי. מו"ר השיב בדרך ההלצה כי בטוח שהרב הקביל את פניו אבל הצופה לא הקביל.

הנחה את המעמד בטוב טעם והגיש לפני הרב את השאלות ר' טוב צדוק יצ"ו ממיסדי העמותה, ואחר הכל הודה בשם הציבור המשתתפים ליו"ר וועד ביהכ"נ שיבת ציון בראשות ידידנו ר' שמעון דנוך הי"ו על מסירותו ודאגתו לקיום פעילויות תורניות במהלך כל השנה. עם זאת שמחה הייתה, כי בד בבד מאות צפו וגלשו בשידור חי בהקבלת פני הרב.

הכנס העולמי ה-22 לדיני ממונות

יתקיים א"ה בימים שני - רביעי, י"ב - י"ד בכסלו תשע"ג
(26-28/11/12) במלון "רמדה" בירושלים עיה"ק.

הנושא המרכזי שנעסוק בו הוא: **"דיני מיסים במשפט התורה"**

נבחן נושא זה מהיבטים שונים, כגון: מיסים ממלכתיים (ישרים ועקיפים), מיסים מוניציפאליים, מיסים קהילתיים, מיסי בריאות, מיסי מעסיקים וחברות, מדיניות המיסים בהיבטים חברתיים, התוקף ההלכתי להטלת מיסים, אכיפת גביית המיסים, פטורים ומשתמטים מהמיסים ועוד נושאים רבים ומגוונים נוספים.

מעמד הפתיחה - יום שני, י"ב בכסלו תשע"ג (26.11.12) בשעה 19:00
בהשתתפות: הרבנים הראשיים לישראל: הגאון הרב שלמה עמאר שליט"א, הגאון הרב יונה מצגר שליט"א, ראש עיריית ירושלים, שרים, חברי כנסת ואישי ציבור.

פרטים נוספים - בטלפון 03-5340819

ברכות לידידי הליכות עם ישראל הסכים

ר' שלום כ"ר נסים ערוסי יצ"ו ונו"כ רומיה מנכ"ת ולסבא רבא ר' שלמה קארן יאריך חי יו"ש בטו"ב

בהכנס נכדם

נתנאל נ"י

בן רבי רועי חיים ערוסי ונו"כ

לעול תורה ומצוות

יזכו לראות בו וככל צאצאיהם זרע קודש זרע ברך ה' המאחלים

מערכת אור ההליכות

תנועה מעגלית

אלעזר קייסי יצ"ו

היווצרותה ובוודאי אין בן אנוש יכול לראות את סופה. כך גם תורתנו הקדושה מתחדשת בכל שנה באופן מעגלי, אך סיים זה הקורא את פרשת "וזאת הברכה", וכבר מתחיל הקורא אחריו את ספר בראשית. לימוד התורה האין סופי, תוצר של תורה נצחית. הכוח המניע את הנפש לנצחיות הוא כוח העיון והחקירה והשאפה להגיע לדרגות שכליות מקסימליות. לזאת נוכל להגיע אם ננוע במעגליות ללא עצירה כפי שקיבלנו מאבותינו מן קדמת דנא. בתנועה סיבובית שחוזרת חלילה מ"בראשית" עד "לעיני כל ישראל", אנו מבטאים את ההשתוקקות ללמוד מחדש דברי א-להים חיים ולדבוק בשכל הנצחי וכמו שביטא זאת נעים זמירות ישראל "ואסובה את מזבחך ה'" (תהלים כו' ו').

סופית. בתנועה על גבי קטע ישר, נתחיל בנקודת המוצא ונסיים בנקודת הסיום אך לא קיימת השקה בין שתי הנקודות הנ"ל, מה שאומר שהעצירה מוחלטת ללא המשכיות. לעומת זאת, בתנועה על גבי מעגל, אין נקודת התחלה מסוימת ואין נקודה יחידה שבה מסתיים המעגל. על כן, התנועה על המעגל היא אין סופי, היות ונקודת התחלה וסוף משיקות זו לזו. כל חוקרי הטבע למיניהם וסוגיהם, פיזיקאים וכימאים, מנסים עד ימינו למצוא את נקודת ההתחלה של "בראשית ברא א-להים", שהיא בוודאי קיימת, כי באמונתנו העולם מחודש ולא קדמון אלא שאין ביכולתנו האנושית "לגעת" בנקודת התחלה בריאת העולם. על אותו רעיון קיים הפער בין שני חלקיו של האדם: הגוף והנפש. הגוף מתנהג כמו תנועה על קטע ישר. קיים לגוף התחלה - זמן היווצרותו ברחם האם, וסופו ידוע - ובלשון הרמב"ם "כל הווה נפסד". לעומתו, הנפש נעה במעגליות, באין יכולתנו לנגוע בנקודת

בכל שנה ושנה עם חלוף תקופת חג הסוכות ושמיני עצרת, מתכנסים בבית הכנסת בשבתות ומתחילים שוב בספר "בראשית". המעגליות הזו נעה ומלווה אותנו מאות ואלפי שנים. מה יתרון יש בתנועה מעגלית? זאת ננסה לבאר בקצרה במאמר זה. אין עצם כלשהוא בטבע שצורתו הגיאומטרית מורכבת מקוים ישרים. את הקו הישר המציא האדם. צורת העצמים שבטבע כגון העלים, הפירות, הסלעים, ההרים וכו' מקבלים צורה עגלגלה. אפילו מפלס המים שבימים נעים בגלים, נשברים על החוף וחוזרים אל הים, בניגוד לקו המים העליון שבכוס או גיגית ששם קו המים הוא ישר, מדויק, ומשם "נגזר" הביטוי "פלס-מים". מעניין להבחין בין תנועת המים בטבע לבין חוסר התנועה בהתערבות יד האדם. קיים הבדל מהותי בין קטע ישר לבין הצורה המעגלית. בהגדרת קטע ישר נאמר שקיימת לו נקודה אחת התחלתית ונמצא לו נקודת אחת

הרב יחיאל עטרי יצ"ו

שנה חמישית לשמיטה = מעשר שני

אתרוג בגינתו, ואת השני אכל. וברור שיש כאן: א. ברכה לבטלה. ב. לא הפריש לא תרומות ולא מעשרות. והיכן תרומה גדולה? היכן מעשר ראשון? היכן תרומת מעשר? היכן מעשר שני? היכן חילולו? ואם נטלו בסוכות, לא יצא ידי חובתו, בוודאי לא ביום הראשון, שזה מדאורייתא, ולא בשאר הימים, שזה מדרבנן. ואסיים בעזרת בעל הרחמים, שנזכה לכתוב בנחמיה פ"י אחר שובם מהגלות, ולאחר שזכו לבנות את ביהמ"ק, "להביא לבית א-לוהינו... לעיתים מזומנים שנה בשנה, לבער על מזבח ה'... ולהביא את ביכורי אדמתנו וביכורי כל פרי, כל עץ שנה בשנה...". "ואת בכורות בנינו ובהמתנו ככתוב בתורה, ואת בכורי בקרינו וצאננו להביא לבית א-להינו לכוהנים המשרתים בבית א-לוהינו". "ואת ראשית עריסותינו ותרומותינו ופרי כל עץ תירוש ויצהר, נביא לכוהנים... ומעשר אדמתנו, ללויים...". כן יזכנו ה' לקיים את כל המצוות התלויות בארץ ובמקדש במהרה בימינו, אכ"ר.

רביעית. ולמרות שבשנים רביעית וחמישית מפרישים מעשר שני, אסור להפריש מפירות שחנטו קודם ט"ו בשבט על פירות שחנטו לאחר ט"ו בשבט, ואפילו באותו אילן (מצוי בלימונים, ססק ועוד). וכך כותב רבינו (מעשר שני ונטע רבעי א, ד): "וכן פירות האילן שבאו לעונת המעשרות (= חנטה) [ראה שם בהערות הגר"י קאפח, יד] קודם ט"ו בשבט של שלישיית, אע"פ שנגמרו ונאספו אחרי כן בסוף שנה שלישיית (= מעשר עני), מתעשרין לשעבר, ומפרישין מהן מעשר שני (= שנה שנייה). וכן אם באו לעונת המעשרות קודם ט"ו בשבט של רביעית, אע"פ שנגמרו ונאספו ברביעית (=מעשר שני), מפרישין מהם מעשר עני (=שנה שלישיית). ואם באו לעונת המעשרות אחר ט"ו בשבט (של רביעית) מתעשרין להבא (=מעשר שני)". הראינו לדעת כמה חשוב ומחויב ללמוד הלכות הקשורות במצוות התלויות בארץ כדי שלא נאכל טבלים שהם בעונש מיתה וכן לא נגרום להכשיל אחרים הסומכים עלינו.

השנה תשע"ג היא שנת מעשר שני ונכון לתת את הדעת בעניין הפרשת תרומות ומעשרות, מעשר שני וחילולו. על חשיבות ידיעת הפרשת תרומות ומעשרות כבר עמדנו במאמרים קודמים, אולם יש לנו לרענן את ידיעותינו, שאין להפריש תרומות ומעשרות מיבול של שנה שעברה לשנה זו, ולא משנה זו לשנה שעברה, אע"פ שמפרישים מעשר שני בשתי השנים, כגון בשנה א', ב', ד', ה'. כי התורה ציוותה, "היוצא השדה שנה שנה". כל שנה בפני עצמה. בין מהירקות, מהתבואה, מהקטניות, מהפירות. וכך כותב רבינו: "אין תורמין מפירות שנה זו על פירות שנה שעברה, ולא מפירות שנה שעברה על פירות שנה זו. ואם תרם - אינה תרומה. שנאמר: "עשר תעשר את כל תבואת זרעך היוצא השדה שנה שנה" (תרומות, פרק ה, יג).

וכבר היה מעשה באדם משלומי אמוני ישראל שסיפר לפי תומו שהיה לו בגינתו שני אתרוגים, לקח אחד מהם ובירך עליו אשר קידשנו במצותיו וציונו להפריש תרומות ומעשרות, וקבר את אותו

התאריך הקובע לתרומות ומעשרות וחילופי שנת המעשר הוא ראש השנה אחד בתשרי. אולם זה רק לירקות, לתבואה ולקטניות. אולם פירות האילן התאריך הקובע הוא ט"ו בשבט. ואזלינן בפירות בתר חנטה, דהיינו אם חנטו הפירות קודם ט"ו בשבט תשע"ג, הפירות שייכים מבחינת תרומות ומעשרות לשנת המעשר, שזו שנה

לרפואתו של הרב אבשלום ב"ר יחיא עדן הי"ו

מכון מש"ה לחקר משנת הרמב"ם

מיסודה של הליכות עם ישראל ובנשיאותו של מו"ר הרח"ג רצון ערופי שליט"א

מכון משנת הרמב"ם

שמח לבשר לשוחרי התורה על צאת תקליטור ובו שיעורים מאת מו"ר הגאון הרב יוסף קאפח זצ"ל בפרק עשירי במסכת סנהדרין:

פרק "חלק" 20 ש"ח בלבד!

בנושא?
ת: נראה לענ"ד שזה נושא לבירור ולכתיבה ולפרסום. על פני הדברים, יש דברים שבהתנהלות בני אדם, שהם מוחלים, כגון פחות משווה פרוטה, שאין על זה שום דין אונאה. וכך בהמתנה ועיכוב. נראה ש 15 שניות אין זה משמעותי, ומותר, כדי לגמול חסד לזולת. יתירה מזו, היו קהילות שתיקנו, שמעכבים את התפילה, או הקריאה בתורה, כדי שכלל הציבור ילחץ על נתבע, כדי שיסכים להתדיין בדין תורה, וזאת לרגל בקשתו של התובע. כלומר בעל העניין הוא אדם פרטי, והוא התובע את הנתבע לדין תורה, והנתבע מסרב, זכאי התובע לעכב את כלל הציבור בתפילה או בקריאת התורה, כדי שילחצו את הנתבע להסכים להתדיין לדין תורה, ועד שיסכים. וכן יש עוד דוגמאות.
ש: כתוב בגמרא המעשה הידוע על נחום איש גז, שאכמ"ל שנעשה לו נס, והחול שהטמינו בתיבתו הפך להיות חצים וחניתות. רציתי לדעת איך רבנו יפרש אגדה זו?
ת: תענית כא, א: פעם אחת בני עמנו רצו לשלוח דורון לקיסר (כדי לרצותו מפני גזירות קשות). שלחו את נחום איש גז, עם אבנים טובות ומרגליות, ובבית המלון גנבו ממנו את האבנים הטובות והמרגליות. הלך נחום איש גז זו בלי המתנות, רק בחכמתו. בפגישתו עם הקיסר, נוצרה "כימיה" בינו ובין הקיסר, ונחום איש גז, הצליח לשכנע את הקיסר, עד כמה הענווה, כמו אצל אברהם, היא מקור להצלחה, ברמה האישית, וברמה של שלטון, והקיסר ניסה והצליח. וכן על זו הדרך.

המדובר מצאתי רק לאחר מכן. ומכאן יש כנראה צד להגיד כי הייתה התרשלות מסויימת מצדי שכן הייתי צריך לשים לב כי השקית עלולה להיקרע. אם כך כיצד משלמים לה את הנזק? שכן עברו כמה חודשים טובים מאז. אותה השאלה במידה ומדובר על אבידה.
ת: תעריך את ערך השקית, ותשתמש בשקית, ותרשום בפנקסך את פרטי האירוע, המקום והזמן, ואם תפגוש אותה בעתיד, שלם לה את ערך השקית, אלא אם כן היא תמחל לך. ובכל מקרה, כדאי לתלות מודעה בסביבת אותו סופר, שאם מישהי נעזרה במישהו כדי להוביל את מוצריה, שתפנה למס' טל' וכתובת.
ש: לנסיעה ברכבת הקלה בירושלים נדרש לקנות כרטיס במכונת הכרטיסים שבתחנה. אי-אפשר לשלם בשטרות אלא רק במטבעות או בכרטיס אשראי. המקרה: גברת אחת ניסתה לשלם בשטר של 50 ש"ח, לאחר שלא הצליחה מישהו בא לעזרתה ונתן לה כסף קטן, בינתיים הם עמדו להפסיד את הרכבת שעמדה בתחנה (האירוע התרחש בשעות הבוקר כשיש רכבת כל 5-6 דקות). אני עייבת את הרכבת לכל היותר 15 שניות כדי שהגברת תספיק לעלות לרכבת, זאת למרות מחאות הנהג ואחד הנוסעים (לצערי חרדי). הגברת מאוד הודתה לי אח"כ וכעסה מאוד על הנוסע שהתנגד. ברכבת היו קרוב ל-200 איש, האם נהגתי בסדר? בהנחה שרוב האנשים לא התנגדו לך, האם אני חייב להתחשב במיעוט הקטן שהתנגד? או שמא הם אלו שצריכים לתקן את המידות שלהם. מהם הסוגיות הרלוונטיות לשאלה? האם נראה לרב ששייך לכתוב מאמר

ש: ביציאתי מהשיבה שממוקמת מול סופרמרקט ביקשה ממני אישה את עזרתי לשאת את עגלת הקניות לתחנה האוטובוס. בדיעבד הסתבר שתוך כדי סחיבת העגלה נפל אחד המוצרים בדרך. אך זאת גיליתי רק בדרכי חזרה כאשר האישה כבר נסעה מן המקום. הבנתי מן האישה כי באה באופן קבוע לסופרמרקט זה ולכן קיווית שאוכל לפוגשה ולהחזירה את המוצר. לצערי, עד היום לא פגשתי בה. מה עלי לעשות כרגע, עם המוצר ובכלל כיצד לנהוג בנושא? כיצד לחזור בתשובה על הגזל?
ת: ראשית, פעלת כשומר חנם כשייעת לה להוביל את העגלה, ואם המוצר, נפל בגלל שהתרשלת, אתה חייב לשלם, ואם לא התרשלת, אתה פטור מלשלם. בהנחה שלא התרשלת, אתה נחשב למוצא אבידה.
 אין ערובה שהמוצר הוא של אותה אישה, כי שמא הוא נפל מאדם אחר. ומאחר ואין בה סימנים, הרי המוצר שלך. אולם מאחר וייתכן שבאמת הוא של אותה אישה, היה עליך להשאיר הודעה כתובה ליד עמדות התשלום בסופרמרקט, כדי שאותה אישה בזמנה שלה, כשהיא מזדמנת לסופר, שמא תקרא את המודעה, ואם באמת אותו מוצר נפל לה, היא תתקשר עמך.
ש: ראשית תודה רבה על התשובה. רציתי לחדד את שאלתי בעקבות תשובתו של הרב. לגבי הרשלנות - על עגלת הקניות הייתה תלויה שקית ניילון עם חלק מהמוצרים. בדיעבד גיליתי כי השקית נקרעה תוך כדי נשיאת העגלה עקב שפשוף ברצפה וחלק מן המוצרים נפלו, המוצרים הוחזרו אליה מיידית. אך את המוצר

לכו אל יוסף, אשר יאמר לכם תעשו

- [שאלה] לק"י
 לכבוד מורנו ורבנו הרב יוסף קאפח שליט"א שלום רב!
 ברצוני לשאול את כבוד הרב מס' שאלות:
 1. האם מעשר כספים היה נהוג בתימן? מה הדין בימינו?
 2. האם חובה לקדש בין חי כפי דעת הרמב"ם או שאפשר לצאת ידי חובה גם ביין מבושל עפ"י דעת שו"ע?
 3. ביין ניתן לקנות יין חי? כתב הרמב"ם: "כשהחתן נושא, לוקח אפר מקלה ונותן בראשו מקום הנחת התפילין".
 א. מהו אפר מקלה? וכיצד מכינים אותו?

[תשובה]
 1] לא. חובה ליתן צדקה וכפי שקבעו חז"ל.
 2] [א.] יין מבושל לדעת הרמב"ם ברכתו שהכל ואין לקדש עליו.
 3] [ב.] שמעתי כי יין הגולן אינו מפוסטר.
 [ג.] כל אבק עץ שנשרף נקרא אפר מקלה, גם אפר סגריה. ואין לסמוך ולהקשות משטה שהביאו התוס' בתענית, שזה אבק שרפת עצמות אדם.
 בכ"ר
 יוסף קאפח

קוראים נוספים המעוניינים לפרסם תשובות, מאת מו"ר הגאון ר' יוסף קאפח זצ"ל מוזמנים ליצור קשר בטלפון: 054-2443930 או בדוא"ל: orhalichot@gmail.com

ברכות שהשמוחה במעונם
 לידידנו היקרים והמסורים למען הכלל
ר' אברהם המדי הלוי ונו"ב
 הדגולה **אהובה** מנב"ת
 בהולדת נכדם
יאיר נ"י
 בן לתהילה מנב"ת ושמעון עוזרי הי"ו
 בן ר' יהודה ונו"ב יהודית עוזרי הי"ו
 ישמחו ההורים והסבים ביוצאי הלציהם ויזכו שיאיר הקטן גדול יהיה ברוחו ובדרכו לתפארת המשפחות הדגולות
 המאחלים
 מערכת אור ההליכות

אור ההליכות
 הליכות עם ישראל
 עמותה להפצת ערכי היהדות הנאמנה
 רח' הרב שלום יצחק הלוי 4 קריית אונו ת.ד. 211, 55100
 עורך ראשי: יוסף פרחי
 עורכי משנה: נתנאל חמדי, שמואל חמדי
 חברי המערכת: הרב צפניה ערסר, אבי חמדי, אביעד רצהבי
 טל': 03-5340819 פקס': 03-5343658
 דוא"ל: orhalichot@gmail.com
 מספר המערכת של העלון בספרייה הלאומית: 2789255
 כתובת לתרומות להמשך הפצת העלון: ת.ד. 5042 נתניה

המעוניינים לקבל את העלון
 במייל:
 orhalichot@gmail.com

נא לשמור על קדושת הגיליון
 *
 אין לקרוא בזמן תפילה וקריאת התורה
 *
 שבת שלום ומבורך

תרומת
 קרן "יד נעמי"
 לזכר נעמי כהן ז"ל
 ובעלה מאיר כהן ז"ל